

Handläggare

Jenny Åhlin

Nämndsekreterare

Svar på ledamotsinitiativ - Införande av drogtester för att säkerställa trygghet och arbetsmiljö inom äldreomsorgen (SD)

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar att:

1. avslå ledamotsinitiativet.

Beskrivning av ärendet

Mikael Pettersson (SD) har lämnat in ett ledamotsinitiativ: daterat den 26 januari 2026:

"Kommunen har som arbetsgivare ett ansvar för att säkerställa en trygg, säker och hälsosam arbetsmiljö för sina anställda, samt för att skydda brukarna inom äldreomsorgen. Det har framkommit uppgifter om att det förekommer drogmissbruk bland vissa anställda, vilket utgör en risk för både brukarnas säkerhet och personalens hälsa.

Vidare har det rapporterats om försvunna värdesaker från brukare, vilket kan indikera att drogmissbruk kan vara en bakomliggande riskfaktor. För att

värna både brukarnas trygghet och personalens arbetsmiljö bör förebyggande och kontrollerande åtgärder införas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att vård- och omsorgsnämnden i Enköpings kommun beslutar:

Införande av drogtester

Kommunen ska införa drogtester förnya anställda samt anställda inom förvaltningens verksamheter som arbetar nära brukare eller hanterar läkemedel. Krav på att man godkänner kommunens drogpolicy kring drogtester. Testerna ska genomföras i enlighet med gällande lagstiftning, rättspraxis och arbetsrättsliga principer, med respekt för arbetstagarnas integritet och om det är lagligt vill vi kunna drogtesta även utan samtycke.

Utformning av en drogpolicy

En tydlig drogpolicy ska tas fram i samråd med fackliga organisationer, arbetsmiljöombud och ansvariga chefer. Policyn ska innehålla:

- Syftet med drogtesterna (att skydda brukarna och säkerställa en trygg arbetsmiljö)
- Rutiner för genomförande av tester, inklusive samtycke och frivillighet
- Att vägra drogtest ska likställas med ett positivt testresultat.
- Åtgärder vid positivt testresultat, såsom rehabilitering, stödåtgärder och eventuell omplacering.

Utbildning och information

Samtliga anställda inom äldreomsorgen ska ges utbildning om drogpolicyn samt information om riskerna med drogmisbruk — både för den enskildes hälsa och för brukarnas trygghet

Rehabilitering

Kommunen ska erbjuda rehabilitering till anställda som testas positivt för droger, i enlighet med arbetsgivarens rehabiliteringsansvar.”

Vård- och omsorgsnämnden beslutade den 25 mars 2026, paragraf 60 att skicka ledamotsinitiativet på beredning.

Kommunledningsförvaltningens HR-avdelnings bedömning lyder:
Inom offentlig verksamhet är rätten att drogtesta anställda mer begränsad än i privat sektor på grund av grundlagsskyddad integritet (regeringsformen). Drogtester är främst tillåtna om det finns en tydlig arbetsmiljö- eller säkerhetsrisk (till exempel vid bilkörning eller i känsliga verksamheter). En stark, konkret misstanke om påverkan kan också motivera test. Det krävs oftast att testet är förankrat i en drogpolicy, kollektivavtal eller anställningsavtal, och en intresseavvägning ska alltid göras.

Här är de viktigaste punkterna gällande drogtester i offentlig sektor:

- Rättslig grund: Ingen generell lag ger rätt till slumpmässiga tester, utan det bygger på arbetsgivarens arbetsledningsrätt, kollektivavtal eller individuella avtal.
- Säkerhetsskäl: Inom offentlig sektor (kommun, region, stat) kan arbetsgivaren kräva test om arbetet innebär fara för person eller egendom (ex. Arbetsdomstolens praxis).
- Misstanke: Vid välgrundad misstanke om att en anställd är påverkad under arbetstid kan arbetsgivaren beordra ett test, ofta genom företagshälsovården.
- Vägran: Att vägra ett befogat drogtest kan leda till arbetsrättsliga konsekvenser, inklusive varning eller i värsta fall uppsägning, särskilt om det strider mot en upprättad drogpolicy.
- Policy: En tydlig drogpolicy som utarbetats med facklig inblandning ökar legitimiteten för testerna.

Det pågår diskussioner och önskemål från arbetsgivarorganisationer, som Arbetsgivarverket och SKR, om att utöka möjligheterna till drogtester i offentlig sektor, likt de som finns i den privata sektorn.

https://www.arbetsgivarverket.se/globalassets/arbetsgivarverket/aktuellt/nyheter/2024/hemstallan_agv-skr_20241028.pdf

I dagsläget finns en riktlinje vid riskbruk och/eller missbruk av droger inom Enköpings kommun. Förslagsvis kan den revideras eftersom den är daterad 2013, men det bör ske på kommunövergripande nivå då det är en viktig fråga för hela kommunen eller att en drogpolicy tas fram på kommunnivå.

Det finns rutiner för genomförande av testning inom ramen för rehabilitering. Vid konstaterat missbruk ska chef starta upp en rehabilitering, vid misstanke om risk- eller missbruk ska chef utreda via omtankesamtal och erbjuda drogtest hos företagshälsovården. Det finns också en möjlighet vid misstanke att sätta in förstadagintyg som åtgärd.

Beslutsunderlag

Följande handlingar har legat till grund för beslutet:

- Ledamotsinitiativ från (SD), 2026-01-26
- Protokollsutdrag, vård- och omsorgsnämnden, 2026-03-25, § 60

Ansvariga tjänstepersoner

Tjänsteskrivelsen är fastställd av följande:

- Mikael Gustavsson Roxell, förvaltningschef

Sändlista

Beslutet skickas till:

- Ledamotsinitiativtagaren, för kännedom